

Sorumluluk ve iletiřim

Bir ebeveyn çocuđunu ne yaparsa
sorumluluk sahibi bir birey haline
dönüřtürür?

- ▶ İten geliŒebilir
- ▶ Ev ve toplum deęerleri ile beslenir ve olgunlaŒır ve yönlendirilir.

- ▶ çete ve terör gruplarında durum ?
- ▶ Olumsuz deęerlerle sorumluluk verilmesi
- ▶ Anti-sosyal yıkıcı tavırlara neden olması

Çocuk Sorumlu mu / sorumsuz mu? Nerede görürüz?

- ▶ Odanın dağınık olması
- ▶ Ödevini unutması
- ▶ Veli toplantısını haber verip vermemesi

Tüm bunları yapsalar da yine de sorumsuz
davranabilirler mi?

Evet

Neden?

Devamlı ne yapacağı söylendiği için...

SEÇİM YAPMA FIRSATINI hiç bulamamış olduğu için...

Ahlaki olarak gelişmesine imkan verilmemiş olabilir...

Karar verme fırsatı verilen çocuklar

- ▶ Kendine güvenli
- ▶ Kendini tamamlayacak bir iş /partner seçebilen yetişkinler...
- ▶ Değerler?
- ▶ Sevilen sayılan kişi ile özdeşleşme
- ▶ aile içinde model olunarak aktarılır

Peki nasıl sorumluluk sahibi çocuklar
yetiřtirilebilir?

Ebeveyn tutumu ve becerisiyle olabilir.

- ▶ Tutumlarla: Duygularını fark etmesine
- ▶ Becerilerle: Duygusu ile başa çıkabilmenin kabul edilebilir şekilleri öğretebilmek!

Karmaşık duygular

- ▶ Duygular ile başa çıkma zorluğu
 - ▶ Reddetme
 - ▶ İnkâr etme
 - ▶ Yasaklama
 - ▶ Süsleme
-
- ▶ Güçlü duyguları kabul ederek
 - ▶ beceri ile yönlendirebilmek
- anne ve babanın en önemli sorumluluğudur.

Uzun ve kısa vadede neler yapılabilir?

- ▶ İhtiyacımız olan :
- ▶ Dinlemek, görmek ve hissedebilmek.
- ▶ Çocuk okuldan somurarak geldiğinde:
- ▶ Anne 1: Bu kez ne yaptın?
- ▶ Anne 2: Bu halin ne böyle?
- ▶ Anne 3: Zor bir gün geçirmiş görünüyorsun / Seni üzen bir şey olmuş....
- ▶ * Merak yerin samimiyet belirten cümleler

Çocuklar zorlanabilir, üzülebilir....

- ▶ Ne yaşarlarsa onu öğrenirler!
- ▶ Anne baba eleştirme ve kınama ile cevap verirse.... Sorumluluğu öğrenemezler, kendilerinin yetersizliğini, kendilerinde kusur bulmayı öğrenirler.
- ▶ Çocuğu eleştirmek onda bir sorun olduğunu hissettirmenin en kolay yoludur.
- ▶ Etiketlemek isim takmak küçük düşürmek yerine
- ▶ Örnek: Çocuk eve alınan bir kutu çikolatayı açıp tek başına yemeye başlar.

Baba 1: Bencile bak! Bu evde tek sen mi varsın?

Baba 2: Oğlum biz hepimiz yiyelim diye aldık onu.

Sorumluluk verme (yaptı yapmadı bir savaş mı?)

- ▶ Bir şey yaptırmak kolay olmayabilir.
- ▶ Çocukların her zaman yetişkinlere göre çok daha fazla ENERJİSİ ve ZAMANI vardır.
- ▶ İlişki kurmak ilk adım. Onların açıklamasını dinlemek.
- ▶ Duygusu ne? Düşüncesi ne?
- ▶ Ben çocuğuma saygı duyuyor muyum? Birey yerine koyuyor muyum?

Olumsuz yansıtımlar

- ▶ Çok sakarsın
- ▶ Berbat görünüyorsun
- ▶ Asla düzgün bir ödev yapmazsın zaten!

- ▶ Böyle cümleler hiçbir işe yaramaz ancak anne-baba bu şekilde motive edeceğini düşünür!

- ▶ Düzelteceğini düşünerek söyleyeceğimiz her cümle / ifade o çocuğun yaşamında ömür boyu taşıyacağı bir yük olur.

En sık kullanılan ifadeler

▶ HAKARET

Sınıfın en temelisin kim bilir öğretmenin senin hakkında ne düşünüyor?

▶ KEHANETTE BULUNMA

Senden adam olmaz

▶ TEHDİT

Ödevini yapmazsan parka gitmeyi unut

▶ SUÇLAMA

Tüm yaramazlıkları sen başlatıyorsun.

▶ EMİR VERME

SUS sakın tek bir şey daha söyleme / ağlamayı kes!

Saldırmadan ifade etme

- ▶ Dinleme ve konuşma üzerinde durduğumuzda belirttiğimiz gibi
- ▶ Anne-babanın duygusunu ve düşüncesini olabildiğince nazik ve saygı çerçevesinde iletmesi diyalogun başlaması için ilk adım.
- ▶ Problem ortaya çıktığında ebeveynin kendi duygu ve düşüncesini ifade ettikten sonra sorumluluğu çocuğa devretmesi kritik!
- ▶ Sorumluluk doğuştan mı gelir?

**Sorumluluk,
yavaş yavaş ve uzun deneyimler
sonucunda kazanılır!**

Erken yaşlar itibariyle başlanabilir...

Söz hakkı vermek - seçenek sunmak

- ▶ Düşüncesini söyleyebileceği ancak çocuğun fiziksel ve ruhsal gelişimi için anne-babanın karar vermesi gereken durumlar
- ▶ Tamamen çocuğun sorumluluk alanında olan konular

Örnekler

Yemek

Yarım portakal mı tam portakal mı yemek istersin?

Seçenekleri ebeveynlerin belirlediği çocuğa seçimin bırakıldığı durumlar yaratmak önemli.

Seçenekler arasında seçim yapmakta ÖZGÜR!

**Biz sana seçenek sunuyoruz, seçmek
senin sorumluluęun!**

ÖDEV, GİYİM, HARÇLIK, EVCİL HAYVAN BAKIMI

Sorumluluk alanları

Giyim

- ▶ Küçük çocuklarda bile giyim konusunda anne-baba alternatif sunabilir.
- ▶ Ergenlerde giyim konusu zorlayıcı olabilir...
- ▶ Tuhaf mı görünmek istiyorsun? (iğneleyici olmadan!)

Ödevler

Ödevler

- ▶ 1. sınıf itibari ile ödev senin ve öğretmenin sorumluluğunda mesajını vermek!
- ▶ Ödev sorumluluğunu alan anne-babaya çocuk bir şey demeden memnun olarak bu sorumluluğu bırakır.
- ▶ Ödevin amacı: Çocuğa kendi başına çalışma deneyimi kazandırmak!

Ödeve doğrudan yardım,
anne-babanın çocuğa yardımcı olmazlarsa
çocuğun çaresiz kalacağı mesajını vermesine
neden olur!

Ödev yapmak istemeyen bir çocuk

- Çocuklar ödev yaparken destek istediklerinde açıklama yapma, yardım gibi destekler verilebilir.

Öğretmen anlatırken dinleseydin ödevini, gelip şimdi bana sormazdın demek,

Kafasız mısın sen ? gibi tepkiler vermek yerine

Öğretmene karşıt söylem geliştirmemek, okul yönetimini eleştirmemek de çocuğun yanında önemli!

(Öğretmenin konumunun desteklenmesi!)

Ödev

11 yaşında kız çocuğu «Ödevimi yapmak istemiyorum diyor.

Anne 1: Oyun zamanı sıkılmak yok tv izlerken yorulmak yok iş ödeve gelince yapmak istemiyorum

Anne 2: Yorulmuşsun bugün okulda çok sanırım, çok çalışıyorsun, hazır olunca çalışmaya başlarsın.

Amaç:

Çocuklara bizden bağımsız bireyler olduklarını
başarı / başarısızlıklarından kendilerinin
sorumlu olduklarını hissettirebilmek!

Harçlık

- ▶ İyi davranış ödülü / evde iş yaptırma karşılığı bir bedel olmamalı!
- ▶ Harçlığın özü:

Sabit giderlerden kalan az miktarda para biriktirilebilir / çarçur edilebilir
(çocuğun seçimine bırakılmalı)

Harçlık

- ▶ Sorumluluk yüklenerek ve seçim yaparak parayı kullanma becerisi
 - ▶ Harçlık belirli harcamaları karşılaması için verilir!
 - ▶ Öfkelendiğinizde kızıp harçlığı azaltmak kadar, mutlu anlarda keyfi olarak harçlığı arttırmak yanlış olacaktır.
 - ▶ Bugün çok uslu bir çocuksun al 5 lira demek yanlış olacaktır.
 - ▶ ADİL harçlık: bütçeniz ve çocuğun yaşına uygun olan
- ÇOCUK DAHA ÇOK HARÇLIK İSTEDİĞİNDE:**
- ▶ Keşke sana daha çok harçlık verebilsek fakat bütçemiz sınırlı!
 - ▶ Kötüye kullanılan bir araç haline dönüştrülmemeli

Evcil hayvan bakımı

- ▶ Evcil hayvan isteme / ihtiyaç duyma / sevmeye
- ▶ Bir hayvanın hayati sorumluluğu tek başına bir çocuğa verilemez!
- ▶ çocuğun varsayımı: Bu hayvanın bakımı babamın işi ☺
- ▶ Besleme sorumluluğu hatırlatabilir, bakım paylaşılabilir ancak tamamen çocuğa bırakılmaz.

Sorumluluk alanları ile ilgili örnek durumlar

- Soğuk bir kış gününde dışarı çıkarken şort giymek isteyen oğlan çocuğuna

Annesi: Hava durumuna benim telefonumdan bak,derece 20nin üzerindeyse giyebilirsin

Çocuk: 8 derecemiş diyerek paltosunu giyer.

- Yazılı notlar hazırlamak İLAN VERME

- Günlük işleri yaptırma yolu olarak anne / babanın ilan yazması:

Sofrayı kurmak için yardım edebilecek bir prens / prenses aranıyor!

**Bir ÇOCUK
zorlukların samimi olarak anlaşıldığını
takdir edildiğini bildiğinde
cesaretlendirilmiş olur!**

Sorumluluk verildiğinde,
abayı takdir etmek önemli

Arkadaşlar ve Oyun Arkadařları

- ▶ Arkadaşını istediği gibi seğsin dese de ebeveynler!
- ▶ Çocuk anne baba tarafından kabul görmeyen arkadaşlar seçebilir.
- ▶ Çocuğun görgüsüz, kaba, terbiye yoksunu bir arkadaş olunca ne yapılabilir?
- ▶ Ebeveynler öncelikle arkadaşlık seçiminde çocuklarının seçimini beğenilerini incelemeliler.

Sosyal hayat

- ▶ Çocuklar kendinden farklı
- ▶ Kendini tamamlayan kişiliklerle bir araya gelme ihtiyacı duyarlar.
- ▶ İçedönük- dışadönük
- ▶ Ürkek-cesur
- ▶ Aşırı korumacı ortamda büyüyen çocukların daha bağımsız oyun arkadaşlarını tercih etmesi gibi...
- ▶ Anne baba olarak çocuğunun düzeltici ilişkilerinin olması istenilen bir durumdur!

Ancak bazı arkadaşlık ilişkilerine, müdahale edilmesi ve ilişkilerin engellenmesi gerekebilir!

Çocuğun bağımsızlığı

- ▶ Anne babaların bir öğretmen gibi çocuklarının bağımsızlık kazanmalarını desteklemeler gerekir!
- ▶ Herkes evladının sorumlu yetişkin olmasını ister
- ▶ Örnek olurken saygıyla birlikte sorumluluk dersleri vermeliyiz.
- ▶ Ev işleri ödev harçlık evcil hayvan vb sorumluluk alanlarında duyarlılıkla ve çocuğun bağımsızlık mücadelesine anlayış göstererek desteklenmesi uygun olacaktır.

Ülkemizde durum?

Ülkemizde ebeveyn tutumlarına bakıldığında:

- ▶ Çocuğun ihtiyacı olduğundan çok daha fazla müdahale
- ▶ Sürekli yönlendirme
- ▶ Herşeyi kontrol etme çabası
- ▶ (aşırı koruma, çok fazla olumsuz eleştiri... saygının zıt tutumları

Sonuçta: özgüveni ve benlik saygısı düşük yetişkinler

- ▶ Temel konularda / acil konular tartışmaya açık değil.
- ▶ Ayrıntılarda saygı ve kabul gösterilebilir.

Haftaya görüşmek üzere